

Arbeids- og inkluderingsdepartementet - AID

Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Vår referanse: 23/02727-2
Arkivkode: ---
Saksbehandler: Anette Olsen
Deres referanse:
Dato: 04.09.2023

Høringsuttalelse – NOU 2023:11 Raskt og riktig

1 Om høringen

Vi viser til Arbeids- og inkluderingsdepartementets høringsnotat 4. mai 2023.

Utvalget ble oppnevnt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet for å gjøre en helhetlig gjennomgang av hele klage- og ankesakskjeden i Arbeids- og velferdsetaten for alle sakstyper på statlig del, samt for Trygderetten og alle saksområder som sorterer under Trygderettens kompetanseområde. Gjennomgangen inkluderer de ordinære domstolenes og Ankenemnda for sykepenger i arbeidsgiverperioden sin behandling av disse sakene. Klager på kommunale ytelser og tjenester er holdt utenfor gjennomgangen.

Høringsfristen er satt til 4. september 2023.

2 Forslaget

I utvalgets mandat er det pekt på to hovedproblemer i klage- og ankesystemet; lang saksbehandlingstid og et stadig økende antall klage- og ankesaker. Av sentrale hensyn utvalget har hatt i oppgave å ivareta, er *brukernes rettssikkerhet* og hensynet til *gjennomføringsevne* og *effektiv ressursbruk*.

Utvalget foreslår å videreføre dagens overordnede struktur i klage- og ankesystemet, men foreslår noen organisatoriske grep, som at Trygderetten gis formalisert status som særdomstol og at NAV Klageinstans flyttes til direktoratnivå. Videre foreslås det å legge ned Ankenemnda for sykepenger. Det foreslås å forenkle klageprosessen ved å redusere antall ledd i klageprosessen, og det foreslås å redusere klagefristen. I tillegg foreslås tiltak for å heve kvaliteten på førsteinstansens vedtak.

Vi har merknader til forslaget om å avvikle Ankenemnda for sykepenger i arbeidsgiverperioden (Ankenemnda), jf. punkt 13.3 i høringsnotatet.

3 Vår anbefaling

Det er positivt at det foreslås tiltak for å effektivisere klage- og ankesaksbehandlingen, samt tiltak med fokus på kvaliteten i førsteinstansens vedtak. Klage og anke på kommunale ytelser er imidlertid ikke omfattet av utvalgets gjennomgang og vi har derfor kun valgt å kommentere det av utvalgets forslag som berører kommunal sektor. Vi ser at forslaget om færre ledd i klagebehandlingen kan berøre arbeids- og

velferdsforvaltningens NAV-kontorer, men ser ikke at det har direkte virkninger for partnerskapet med kommunene, jf. også avgrensingen i utvalgets mandat mot kommunale ytelser.

Vi utdyper våre enkelte anbefalinger og begrunnelser nedenfor, men oppsummert er det mest sentrale at departementet ikke bør gå videre med forslaget om avvikling av Ankenemnda for sykepenger, se nærmere punkt 4.2. I tillegg anbefaler vi at det oppnevnes medlemmer fra KS når nemnda behandler saker med kommunale arbeidsgivere.

4 Vurdering

4.1 Generelle betraktninger

Lang saksbehandlingstid og et stadig økende antall klage- og ankesaker er en utfordring. Det er positivt at det foreslås tiltak for å redusere saksbehandlingstiden og begrense antallet klage- og ankesaker på en måte som gjør systemet bedre for brukerne, etaten og samfunnet. Det gjelder også i relasjon til kommunal sektor.

4.2 Forslaget om å avvikle Ankenemnda for sykepenger

Ankenemnda for sykepenger er et uavhengig tvisteløsningsorgan underlagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Ankenemnda settes med tre medlemmer, som er oppnevnt av departementet. Lederen av nemnda har særlig innsikt i trygderettslige spørsmål. De siste årene er leder rekruttert fra Trygderetten. Ett medlem oppnevnes etter forslag fra Næringslivets hovedorganisasjon (NHO) og ett medlem etter forslag fra Landsorganisasjonen i Norge (LO).

Nemnda behandler tvister mellom arbeidsgiver og arbeidstaker eller mellom arbeidsgiver og Arbeids- og velferdsetaten om rettigheter og plikter i arbeidsgiverperioden.

Utvalget foreslår at nemnda legges ned, og at klagenemnda behandler, for fremtiden behandles i NAV Klageinstans.

Vi slutter oss ikke til forslaget om å avvikle Ankenemnda og mener det fortsatt er viktig at partene i arbeidslivet er representert i nemnda.

Kommunale arbeidsgivere er som andre arbeidsgivere forpliktet til å betale sykepenger i arbeidsgiverperioden. Sykefraværet i kommunal sektor er høyt – høyere enn i privat sektor. Sykepengekostnadene er tilsvarende høye. Det er derfor i kommunale arbeidsgiveres interesse så vel som i samfunnets interesse at sykepengereguleringen forvaltes korrekt. Arbeidsgiver har ikke anledning til å kontrollere arbeidstakers sykmelding, og nemndas avgjørelser har dermed stor praktisk betydning for arbeidsgivere og for den generelle regelverketterlevelsen.

Ankenemnda bidrar til dette på en effektiv måte ved å treffe avgjørelser på et nivå tilpasset problemstillingene. Det stilles ingen formkrav i forbindelse med fremming av sak for nemnda, og selve behandlingen av sakene står i forhold til tvistens omfang. Avgjørelser publiseres på Lovdata og er slik tilgjengelig som veiledning.

Ankenemnda har fungert med deltakelse fra arbeidslivets parter siden 1978. Nemnda behandler ca. 200–300 saker per år. Saksomfanget tilsier at nemnda fortsatt har sin berettigelse.

Utvalget mener at partsrepresentasjonen er mindre viktig nå enn da ankenemnda ble etablert, med henvisning til at skjønnsrommet er minsket. Vi deler ikke dette synet. Det gjøres fortsatt skjønsmessige vurderinger i forbindelse med sykdomsvurderingene, og det har betydning for kvaliteten på de skjønsmessige vurderinger nettopp at partene bidrar til et godt avgjørelsesgrunnlag ved sin nærhet til arbeidslivet. Ved at arbeidslivets parter er representert i nemnda, sikres det at både arbeidsgivers og arbeidstakers interesser belyses av aktører med erfaring fra arbeidslivet. Dette gir samtidig grunnlag for en dynamisk utvikling av praksis i tråd med utviklingen i samfunnet. Vi mener det styrker avgjørelsesgrunnlaget i disse sakene at arbeidslivets parter bidrar med å bringe frem et godt og bredt grunnlag for avgjørelsene.

Dersom NAV Klageinstans for fremtiden skal avgjøre disse sakene, tapes denne dimensjonen, da NAV Klageinstans ikke har den samme innsikten i arbeidslivets praksis. Vi mener NAV Klageinstans' manglende kompetanse på dette området må veie tyngre enn rene kapasitetshensyn i den totale gjennomgangen av klage- og ankesystemet. Det er også i tråd med de hensynene som skulle ivaretas i utvalgets arbeid, som nevnt over under punkt 2.

Partssammensetningen i Ankenemnda inngir dessuten tillit til nemndas avgjørelser hos arbeidslivets parter. En gjennomgang av nemndas avgjørelser tilgjengelig på Lovdata, viser for 2022 at sakene der NAV har forskuttet sykepenger og ber arbeidsgiver refundere disse, er de sakene som oftest avgjøres i arbeidsgivers favør. Dette kan underbygge at det har betydning for rettsikkerheten hvorvidt det er NAV eller en uavhengig nemnd med representasjon fra arbeidslivets parter som treffer avgjørelse i tvisten.

Overføring av disse sakene til Nav Klageinstans kan føre til lavere tillit til avgjørelsene, da avgjørelsesorganets nærhet til arbeidslivet blir svakere. Overprøving av ankenemndas vedtak må i dag skje ved søksmål mot Arbeids- og velferdsdirektoratet. Slike søksmål har ikke vært reist. Lavere tillit til avgjørelsene kan resultere i flere anker til Trygderetten. Kravene til anke til Trygderetten er som for stevning etter tvisteloven § 9-2, og følgelig mer ressurskrevende prosessuelt. Dersom sakstilgangen til Trygderetten øker som konsekvens av avviking av nemnda, vil tiltaket få negativ samlet effekt på effektiviteten i hele klage- og ankesystemet.

Vi mener for øvrig at partsrepresentasjon fra KS ville heve kvaliteten i nemndas avgjørelser, og styrke legitimiteten ytterligere i saker som gjelder kommunale arbeidsgivere. Som største arbeidsgiverorganisasjon for offentlig sektor er det naturlig at KS er representert i Ankenemnda. Ved slik partsrepresentasjon ville NHO være representant i alle saker som gjelder privat sektor og KS i alle saker som gjelder offentlig sektor.

Tor Allstrin
Områdedirektør Advokatene

Anette Olsen
Advokat